

Cridem a la mobilització general

No puc començar millor aquesta editorial que amb la notícia que el delegat del Govern a França, el mític Martí Anglada, ha estat convidat formalment a assistir als actes de la Festa del 14 de juliol per part del govern francès. Una nova fita en el procés d'internacionalització de la causa catalana, que ha de comptar amb França com un actor clau.

Però aquesta internacionalització anirà en paral·lel a l'evolució del procés intern de reforçament de l'independentisme a la societat catalana. I en aquest sentit, les darreres setmanes han de ser de suma importància. El desvetllament de la pregunta i de la data, així com de la Llei del Referèndum d'Autodeterminació, han tingut un efecte propagador del suport a la Independència. Totes les enquestes assenyalen una victòria aclaparadora d'aquesta opció davant d'un espanyolisme que apareix clarament dividit entre els votants del No, als quals, si més no, se'ls ha de reconèixer el seu tarannà democràtic, i els que, amb el govern espanyol al capdavant, no pensen participar en la votació, exhibint d'aquesta manera un total manca de qualitat democràtica, que considera Catalunya i els catalans com una veritable realitat subalterna, subordinada, incapaç d'autogovernar-se i a la qual no li donen marge per triar el seu futur polític. Un supremacisme antidemocràtic, en definitiva.

A ningú el sorprendrà que els espanyols que neguen a Catalunya la capacitat d'autogovernar-se se sentiran contrets a obeir la legislació emanda del Parlament de Catalunya. No obeiran ni reconeixeran ni la Llei del Referèndum, ni per descomptat la Llei de la Transitorietat jurídica que s'aprovarà en unes setmanes. Molts d'aquests espanyols es moren per donar suport a nacions en lluita arreu del món, o a sectors de l'oposició a règims en crisi, que munten simulacres de referèndums o consultes populars, però que, quan arriba al cas català, llavors es tanquen en banda.

Des de Reagrupament tenim molt

clar que hem de donar tot el suport possible al nostre President, Carles Puigdemont, al nostre govern, que acaba de cohesionar-se encara més i al nostre Parlament, sorgit de les eleccions amb la participació més multitudinària possible i que compta amb una clara majoria independentista. No farem cap pas enrere. Fins i tot en farem d'endavant. Com posar-nos al servei del President i del Govern, tots i cadascun de nosaltres, per fer el que calgui. O com exigir que allò que s'ha exigint a la primera línia del govern, s'exigeixi també a la segona, on per exemple hi ha responsables amb un nivell de complicitat més que qüestionable, de manera que, per exemple, l'actual director dels mossos d'esquadra, ha de ser rellevat de forma immediata, fet que en el seu moment no va executar l'anterior conseller i que considerem que el seu substitut, d'un independentisme de llarga tradició, hauria de fer de forma immediata. Fóra una bona notícia, doncs, que el lapse de temps, d'uns pocs dies, que hi ha entre que s'escruien aquestes línies, i que el nou número es penja a la xarxa, aquest tema ja s'hagués resolt satisfactòriament.

President Puigdemont, us reiterem el nostre suport total. S'acosten setmanes claus i d'una transcendència històrica. Tenim una enorme responsabilitat i tenim l'honor de ser-ne protagonistes. Molts que no ho veuran ens exigiran que estiguem a l'alçada de les circumstàncies, perquè ells s'hi deixaren la pell per arribar a aquest moment. Naturalment no els fallarem. I construirem una Catalunya lliure que donarem en herència als nostres descendents, els quals tindran, al seu torn, la responsabilitat de promocionar-la i enfortir-la. Per això, quan més abassegadora sigui la victòria de l'1 d'octubre, molt millor. No ho donem tot per fet, ni venguem la pell de l'ós abans de tenir-la. Cridem a la mobilització general i que cap independentista es quedi sense votar. Per la democràcia i per una Catalunya lliure!

Josep Sort

President de Reagrupament

Sumari

La independència és un plat que es prepara fred i es serveix calent

per Xavier Minguet

PÀGINA 2

Processos participatius

per Josep-Ramon Soldevila

PÀGINA 3

Risc compartit

per Teresa Casals

PÀGINA 4

La generació lliure

per Daniel Roig

PÀGINA 5

Primer d'octubre

per Pilar Altarriba

PÀGINA 6

El president Puigdemont

per Albert Aragonès

PÀGINA 7

I més...

La secció habitual de llibres de Pere Torra

La independència és un plat que es prepara fred i es serveix calent

L'última remodelació del Govern Català ha estat un fet ràpid i necessari. Els canvis de consellers s'han produït en el moment just per poder afrontar els reptes més importants i definitius del procés. La premsa més unionista ho qualifica de purga, però en la meua opinió és un canvi de jugadors per millorar l'equip. Un recanvi necessari per poder jugar la resta del partit amb les millors condicions possibles.

En termes culinaris, podríem dividir el procés en tres fases ben diferenciades. En la primera (del 2010 al 2015) cerquem i guardem tots els ingredients necessaris que utilitzarem per preparar el plat. Primer de tot hem de fabricar el recipient. En aquest cas serà una olla d'enormes dimensions, dissenyada per alimentar tot un "poble". Seguidament preparem un bon pessic de mobilitzacions ciutadanes, d'enaltiment de l'ànim popular, de defensa dels drets humans, d'una societat lliure i democràtica i d'un futur esperançador. Aquests són els ingredients principals de la recepta a favor del dret a decidir.

La segona fase (del 2015-2017) comença amb el 27-S i, en aquest moment, s'introdueixen tots els ingredients dins de l'olla i la fem bullir a foc lent. De tant en tant hem de remenar perquè no s'enganxi cap ingredient, però també hem de mantenir una vigilància constant perquè tampoc se n'evapori cap. Coincideix amb

la qüestió de confiança del setembre i l'aprovació dels pressupostos del març. I la tercera fase (2017) comença el 14 de juliol i acabarà l'1 d'octubre. En aquest punt de cocció és quant el xef pot canviar alguns dels cuiners que comencen a cansar-se de remenar o que han utilitzat condiments massa fluixos i els substitueix per altres cuiners més frescos, els quals tenen dues missions claus: remenar sense parar augmentant progressivament el foc i aportar solucions per millorar el sabor. Mantenir aquest equip unit és primordial a fi que el plat resultant es pugui servir l'1 d'octubre.

Tothom pot entendre fàcilment que cuinar per a tants comensals no és tasca fàcil. Aquesta olla necessita molta cura i una vigilància constant. I és

que, a dos mesos i escaig del referèndum, un petit descuit es pot pagar molt car.

Remenant, remenant, ens trobem a la recta final del procés i en el començament d'aquesta tercera fase, i ara més que mai tot depèn del secret del xef per a donar-li el toc magistral. El toc que tan sols està a la mà de l'escollit.

Quan Puigdemont demana fidelitat i disciplina en el seu Govern i com a única gran arma els dóna "democràcia", no puc deixar de pensar en les paraules de Gandhi en la campanya més important de la seva vida, quan va dir: *"quan us sumeu a la lluita com a soldats disciplinats...vull que adopteu la no-violència com una qüestió de política"*.

Xavier Minguet

Processos participatius

Quan els ciutadans voten per elegir als seus representants, ja siguin regidors, diputats o senadors, ho fan perquè, precisament, els representin. En un sistema electoral com el nostre (de representació proporcional amb llistes tancades), aquests càrrecs electes, prèviament, han donat a conèixer les seves intencions polítiques a través de programes electorals configurats i redactats, normalment, pels partits polítics, i difosos en diferents publicacions o, fins i tot, en diversos mítings electorals. També, coincidint en les èpoques de les campanyes electorals, sobretot les municipals, els membres de les llistes electorals que s'hi han agrupat sovint fan visites personalitzades als ciutadans dels seus municipis i, d'aquesta manera, escolten la seva opinió. Aquests polítics exposen, als possibles votants, les seves intencions i el seu model de poble, ciutat, país o territori. A més, normalment es concreten quines accions es portaran a terme durant la següent legislatura. En resum, els càrrecs electes tenen 4 anys per fer les coses que han promès que farien durant la campanya electoral i els electors haurien d'esperar 4 anys per jutjar si la feina feta s'ajusta al programa.

Ja fa uns quants anys, però, que s'ha anat imposant un altra manera de decidir el què i el com fer les coses durant un mandat. S'han normalitzat a la política municipal els sistemes de participació

ciutadana com a fórmula habitual per conèixer què en pensen els ciutadans sobre temes concrets de ciutat. N'hi ha moltes de fórmules diferents de participació ciutadana, i fins hi tot hi ha lleis que les regulen. Poden anar dirigides a barris o zones concretes d'una ciutat (en aquest cas només opinen una part de la població), o bé que es demani l'opinió a tota la ciutat. Poden ser vinculants o no ser-ho. N'hi ha en què es pot opinar per via telemàtica, amb papereta presencial o, també, combinar els dos sistemes.

En el cas de Vic, en aquests dos anys de legislatura, hem fet processos participatius de tota mena per demanar l'opinió sobre molts temes. Des de demanar amb quin sistema de gestió prefereix la població que governi un gran complex cultural com és el de l'Atlàntida, fins a opinar com vol que sigui un carrer que cal reformar, passant per a demanar als vigatans com volen que es gestioni una part del pressupost municipal (els anomenats pressupostos participatius).

Moltes vegades, quan plantejges un procés participatiu, ja ho fas consultant a la població des de l'inici. És a dir, que comences a planejar-lo juntament amb els ciutadans, ja estiguin agrupats en associacions i entitats o a títol individual. Aquesta col·laboració és un dels punts que més m'interessa, aquest treball previ enriqueix sovint tot el procés i permet que el

Consistori sàpiga amb molta més precisió l'opinió dels votants. Alhora, permet que els veïns escoltin, directament i sense intermediaris, el perquè els seus polítics creuen que una cosa s'ha de fer d'una manera o d'una altra. I aquest debat previ, com ja he dit, és molt enriquidor, quasi tant com el resultat final del recompte.

Però hi ha gent que diu que no cal que els demanem tant l'opinió; que ja ens van votar el dia de les eleccions i que, com que ja els vam explicar, als nostres programes electorals, què volíem fer, doncs això, que anem fent la nostra feina i que no els empenyem tan sovint. El que és veritat és que de processos de participació, sectorials o no, n'hi han molts. I convocar regularment a reunions els veïns, pot arribar a ser una mica esgotador.

Crec que ens cal trobar l'equilibri i mesurar i acotar bé l'objectiu dels processos participatius. No sempre cal convocar les mateixes persones; a vegades és millor convocar especialistes d'una matèria o, a vegades, convocar les associacions de veïns o les entitats. Però, a vegades, també és bo demanar l'opinió en un tema important a tota la ciutadania. Al cap i a la fi, per als ciutadans, en una democràcia, el fet votar hauria de ser un acte ben normal.

Josep Ramon Soldevila

Risc compartit

Seria suïcida pensar que la celebració de l'1-O es farà sense riscos. Catalunya està plantejant un xoc de legalitats a l'estat. Catalunya diu al món que és una Nació i que té dret a decidir. I l'estat considera que Catalunya és una comunitat autònoma, a la qual l'estat espanyol, ha cedit unes engrunes de poder, que ja li semblen excessives i que està disposat a reduir o fer desaparèixer tan aviat com pugui.

Hi ha riscos. És més que evident. I, si volem guanyar-nos el dret de ser un estat i a governar-nos, els hem d'assumir. I ho hem de fer col·lectivament. Un govern fort al capdavant, disposat a dur a terme, sense que li tremolin les cames, els mandats del Parlament i una ciutadania disposada a jugar el paper que li pertoca, que és substancial.

El camí de milions i milions de catalans que ens

han precedit i que no han pogut arribar fins aquí, no ha estat gens fàcil. Més de tres segles d'humiliacions, prohibicions, persecucions, espoli i silencis. La guerra i els llarguíssims i cruels anys de la dictadura franquista. Alguns branden la restauració de la monarquia borbònica i la constitució espanyola com un guany indiscutible de la democràcia. No hi estic gens d'acord. Potser era l'únic que es podia fer, però aquella constitució, que molts catalans ja vam rebutjar, és la que ara ens refreguen per impedir-nos votar.

El dia 1 d'octubre tenim, amb el nostre Sí, convençut, emocionat, compartit, il·lusionat, la possibilitat de contribuir a canviar, radicalment, les coses. Haig de confessar que no m'atreveixo a pensar en el dia 2 d'octubre, quan sortim al carrer després que el Sí al nou estat català hagi

estat contundent. Haurem recuperat la dignitat com a poble i haurem reivindicat tots els nostres compatriotes que ens han precedit en la lluita i que, han arriscat molt més que el patrimoni, han arriscat la vida i, alguns, l'han perduda.

Celebro la determinació del president Puigdemont i el seu compromís amb la paraula donada, veig amb satisfacció la unitat entre partits independentistes. Ens esperona veure que, per sobre de les diferències ideològiques, el govern és una pinya. Valorem l'actitud de les CUP, que segur que amb molts esforços, han decidit sumar per aconseguir la independència que, sens dubte, és l'objectiu més revolucionari al qual, en aquests moments, pot aspirar Catalunya.

Teresa Casals

La generació lliure

Jo pertanyo a la que popularment s'ha denominat la generació X. En termes molt generals, per exemple, som els que en bona part no hem tingut recança a relegar la religió a un fet tradicional més que espiritual, i molts ni això. També som els que vam eixamplar l'esquerda generacional de forma important pel fet de viure la nostra sexualitat d'una forma substancialment més oberta.

Aquesta generació també és una en què els joves vam destacar per disposar d'una alta formació i preparació, essent els que hem tingut l'oportunitat de ser testimonis i beneficiaris del progrés tecnològic tal com passar de la televisió en blanc i negre fins als projectors de realitat virtual, de jugar amb baldufes a jugar amb videojocs d'última generació, o de disposar dels primers ordinadors personals fins a la revolució de la xarxa.

Dissortadament també som els que hem patit la sobreabundància de titulats universitaris i el concepte de *mileurista*, la precarietat del món laboral i la desacceleració de l'ascensor social, fins a ser bona part dels damnificats de la crisi

econòmica que s'esforcen a fer-nos creure que s'ha acabat.

Políticament, sóc dels que vam néixer a les acaballes d'una dictadura feixista, de la qual en la infantesa vam percebre els ecos, encara que ningú en parlava, abduïts per la superficialitat dels anys 80 amb una Catalunya fixada en una realitat política emmascarada d'una il·lusió de canvi.

La nostra incorporació al món adult passa per l'artificialitat dels 90, on l'estabilitat d'Espanya depenia d'un equilibri de poders en què Catalunya practicava el famós peix al cove, aconseguint un efecte anestesiant en una generació desactivada políticament, per desembocar en la desorientació dels 2000, on se'ns trenquen els esquemes en ser espectadors del dantesc espectacle del ressorgiment del centralisme espanyolista mes àcid, que ha servit de catalitzador de les mobilitzacions independentistes fins als nostres dies.

Però a Catalunya estem davant del naixement d'una nova generació, una que sociològicament només

tindrà explicació aquí: La generació lliure.

Aquesta generació, la de la meva filla, formada pels nascuts a les acaballes del període il·lusori de la Catalunya autonòmica, tindrà l'oportunitat de participar en la construcció d'un nou marc de convivència dins una república lliure.

Serà un període d'oportunitats, d'obertura al món, de trencament amb la dinàmica corrupta del marc polític espanyol, amb la clara vocació de replantejar-ho tot, absolutament tot, seguint els nostres principis, aplicant els nostres valors compartits, per esdevenir el país que volem i ens mereixem, i que les properes generacions comparteixin i gaudeixin d'aquest futur brillant, i no s'hagin de definir pels atzucacs soferts en lloc dels progressos significatius assolits.

Aquest llegat és el que els de la meva generació voldríem assolir per als nostres fills, i potser aquesta X, com una incògnita matemàtica, esdevingui la clau de la Catalunya del futur.

Daniel Roig

Primer d'octubre

S'acosta el dia, les comes tremolen i els que tenen molt a perdre, digues-li patrimoni o cadira al Parlament, fan números de les possibilitats de guany que té fer un pols amb el Govern Central.

Aquest 1er d'Octubre, data escollida pel Molt Honorable President Puigdemont, aclarirà la incògnita que ens tenalla. Serem prou forts, la gent de conviccions independentistes, per aguantar l'investida de l'Estat Espanyol?

El nostre Govern de la Generalitat ha dit per activa i per passiva que el referèndum es farà, i m'ho crec. Ara només falta que el poble català i demòcrata vegi la necessitat d'anar endavant en aquest projecte. I són molts els indecisos. Per exemple, Barcelona en Comú, i molts els contraris, com PP, C's i PSC. Però confio en les bases d'aquests partits, sobretot en la gent que l'integra i tenen sentit democràtic, d'esquerres, i que militen dins de tot l'espectre del dits "comuns", així com en la gent de base catalanista que formen el PSC.

Aquestes persones que anhelan una millor societat, amb avenços

socials, amb treball per a tothom, beques pee als nostres fills i filles, una educació a l'alçada dels millors països, en una societat efectiva, han d'anar a votar. Sabem que aquesta Espanya retrògrada i immobiliària no ens ajudarà, ans al contrari: estan malbaratant els diners de tots i estan ensorrant la poca credibilitat que té el Govern Espanyol a l'estranger. No perdem de vista que la seva intenció, si alguna cosa surt malament, serà arrossegar Catalunya a la uniformitat de ser una autonomia més, dins del conjunt espanyol, on només servim per treballar i pagar, i per ací no hi volem passar.

A la fi, si arribem a ser un país independent i podem gestionar els nostres recursos, aconseguirem estar a l'alçada de Suïssa o Suècia, per posar un exemple. Confio en les persones honestes que conformen les bases, tant de Barcelona en Comú, com les que integren el PSC, perquè esbrinin què porta als seus dirigents a actuar com la "puta i la Ramoneta", i a veure-les venir, si la por a perdre els càrrecs, o perdre el poder aconseguit...

En el cas d'Ada Colau, l'any 2015 deia una cosa, i ara a l'hora de la veritat en diu una altra. En Domènech, primer deia sí, però després no, i així anar fent. El PSC, a part del temor de perdre els càrrecs, tenen por de perdre l'aixopluc del paraigua que representa el PSOE, perquè, sent una branca catalana al servei de l'arbre central, es veu claríssim que només els interessin els vots que puguin treure dels socialistes catalans, quan vénen eleccions.

I penso que és l'hora dels valents, del que tenen les idees clares, que no són cagadubtes, dels que volen una Catalunya forta que es governi en llibertat, que recuperem la nostra cultura arrabassada pel Decret de Nova Planta, que tornem a ser nosaltres mateixos, gent emprendora, treballadora, estudiosa, creadora de feina i alhora de riquesa, amb tots els mestissatges que es vulgui, però amb un sentit social i democràtic que ens equipari als millors països del món.

Pilar Altarriba

El president Puigdemont

Sí, Carles Puigdemont i Casamajó, 130è president de la Generalitat de Catalunya, nascut a Amer el 1962, exalcalde de Girona, serà el president que ens durà a la llibertat. Encara recordo el Consell Nacional de Convergència que es va fer el dissabte 9 de gener de 2016 a Bellaterra, on va ser el protagonista inesperat, ja que l'endemà seria proclamat president, en lloc de n'Artur Mas, vetat per la CUP.

Aquest fill de pastisser, amic del nostre exregidor a l'ajuntament de Girona, en Carles Bonaventura, treballaven plegats a *El Punt*, ha sorprès a tots els que no el coneixíem directament. Perquè els que el coneixien ja sabien del seu tarannà. Molts el titllen d'anar a la seva, de no obeir consignes marcades per altres. Però si aquest anar a la seva és dur-nos a la independència, Reagrupament estarà al seu costat.

Igual que vam fer costat al president Mas quan va veure que la majoria dels catalans volien la llibertat i es va atrevir a fer-los cas. Llavors, Reagrupament va ser al seu costat. Tot Reagrupament? No: la majoria.

Cada cop que hem

donat suport a l'antiga Convergència i ara al PDeCAT, hi ha hagut gent que ha preferit agafar un altre camí. No ho entenc. Vam apostar per donar suport a un president Mas que va decidir, i va veure clar, que el clam dels catalans era la Independència. Tard i massa a poc a poc per els reagrupats.

Ja fa temps que vam veure quin era el camí a seguir. A tall d'anècdota, per exemple, recordo trobar-me amb en Pep Guardiola: Duia la seva filla petita a la guarderia al costat de l'escola de la Marta. Vaig convidar-lo al gran acte que vam fer al Col·legi Major Sant Jordi de Sarrià, el 25 de novembre de 2009, i va dir-me amb sornegueria, que tingueu molta sort, com dient, això de la Independència és de quatre somiatruites. Sense comentaris.... En aquell acte, que recordi ara, van venir n'Heribert Barrera, el Dr. Broggi, en Salvador Cardús, en Miquel Calçada, entre altre molta gent. Vam omplir, amb més de dos-centes persones, l'Auditori. Ara en Guardiola és el més independentista de tots...

Els reagrupats només existim per aconseguir una meta. Érem molts, i ara, els que quedem,

que en cap moment hem canviat els nostres objectius des que ens vam associar, que son els mateixos objectius amb els quals es va fundar Reagrupament, seguirem lluitant i seguirem anant amb qui sigui, sí, amb qui sigui, per arribar a l'objectiu final.

No cal que us recordi amb qui hem anat, amb encert o no, cert, però sempre amb la mateixa fita en el punt de mira. I, si el president Puigdemont necessita una tropa que li doni suport i l'acompanyi, els reagrupats serem al seu costat. És la nostre raó de ser. Per fer el que volem fer cal tenir-los ben posats i, encara que semblava al començament que el president Puigdemont podria fer de titella, ha demostrat que els té ben posats i que l'elecció que va fer el president Mas era la correcta.

President Puigdemont, els associats a Reagrupament, amb el seu president al capdavant, estem al teu costat i lluitarem amb tu i et coadjuvarem perquè ens duguis a la llibertat.

Albert Aragonès

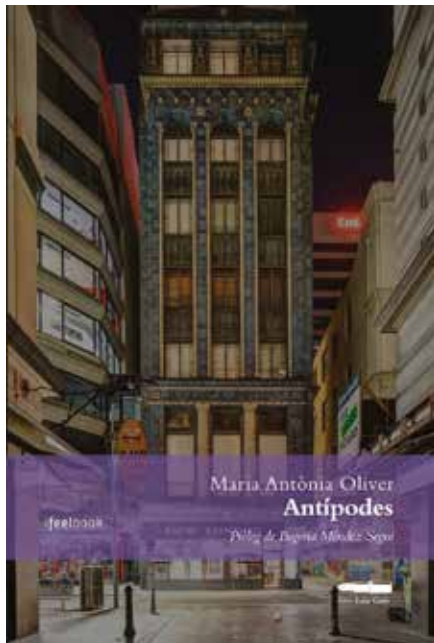
Rescatant la detectiva Lònia Guiu a les Antípodes

Maria Antònia Oliver. *Antípodes*. Pròleg de Begoña Méndez Seguí. Palma: ifeelbook, 2017.

Novament cal celebrar una oportuna reedició que ha tingut lloc a principis d'aquest 2017 per part de l'editorial mallorquina ifeelbook. Es tracta de la novel·la *Antípodes*, segona de la trilogia protagonitzada pel personatge de la detectiva Lònia Guiu, creat per Maria Antònia Oliver. Reedició oportuna per diverses raons, però sobretot perquè és una obra mestra del gènere negre en llengua catalana —publicada inicialment el 1988—, un llibre excel·lent que ha envellit molt poc i que atrapa el lector amb una intriga molt ben construïda.

En aquesta obra trobem la detectiva d'origen mallorquí, que ha fugit a Austràlia per a deixar enrere els lamentables esdeveniments de què ha estat testimoni d'excepció, narrats a *Estudi en lila*, l'emblemàtica novel·la amb què es va obrir la sèrie. Inevitablement, a Austràlia la detectiva s'emboïca en una perillosa trama mafiosa de prostitució i esclavitud sexual, que després trobarem vinculada a supòsits d'especulació immobiliària a l'illa de Mallorca.

Proxenetes, noietes ingènues, empresaris corruptes, sicaris sense escrúpols, però també ecologistes, defensors del territori, periodistes íntegres, companys entranyables, detectius encantadors que fan enamorar, etc. Tots aquests personatges presents a la novel·la contribueixen a dibuixar un panorama de la globalització, ja existent a finals dels 80, i els seus perniciosos efectes sobre les

persones.

L'acció transcorre entre dues illes: “la gran illa d’Austràlia” i “la petita illa de Mallorca”, com ironitza la narradora en 1a. persona. De fet, la comparació i la similitud entre ambdues illes, tot i les diferències de grandària i estar tan allunyades geogràficament, és un motiu recurrent que travessa tota la novel·la. Per exemple, en referir-se a la consideració cap al turisme, la narradora afirma:

Els australians adoren els turistes, com els adoràvem els mallorquins, però per motius diferents. Aquí t'agraeixen que hagis tingut la pensada de visitar aquest cul de món i et tracten a cos de rei. Allà ens hi embadalíem i pensàvem què en podíem treure. (p. 87)

A la novel·la, ambdós indrets presenten la mateixa corrupció i violència, el mateix egoisme, la mateixa manca d'humanitat... Tota aquesta mateixa negror persegueix la protagonista, que se'n lamenta irònicament: “I jo que

havia anat a les Antípodes per canviar d'aires.” (p. 113) En tot cas, si hi ha algun contrast, es troba entre la Lònia catalana i la Lonnie que circula per Melbourne: “A Barcelona era professional. A Austràlia era una imbècil despistada que cercava galledes per ficar-hi la pota.” (p. 119)

Així mateix, la llengua que empra Oliver és genuïna, fresca, desacomplexada, a la qual fins i tot hi ha alguna referència metatextual:

Tenia un llenguatge de trinxeraires —com si la sentís. I ara semblava que havia fet compilació de les nostres flastomies i les amollava totes de cop sense engaltar. (p. 28)

Per tot plegat, probablement és la novel·la més aconseguida de la trilogia, i encara cal no perdre's l'epíleg amb sorpresa, que no decebrà els aficionats al gènere negre. A més, aquesta edició inclou un excel·lent pròleg de Begoña Méndez Seguí, que situa perfectament l'obra, en destaca la vigència temàtica i desenvolupa amb grapa la potent metàfora territori-dona que insinua Oliver. Tan sols hem de fer algun retret en la cura de la correcció, per la presència d'algunes errades notòries, la més sonada de les quals és a la portada mateixa, en què es rebateja la protagonista en adscriure l'obra a la *Sèrie Laia* (sic) *Guiu*.

En qualsevol cas, els recomano vivament el llibre per a aquestes xardoroses diades d'estiu que estem tenint i, previsiblement, tindrem. Els passarà com a mi, que m'he enamorat d'aquesta tossuda Lònia Guiu, independent, lliure i apassionada defensora de causes justes.